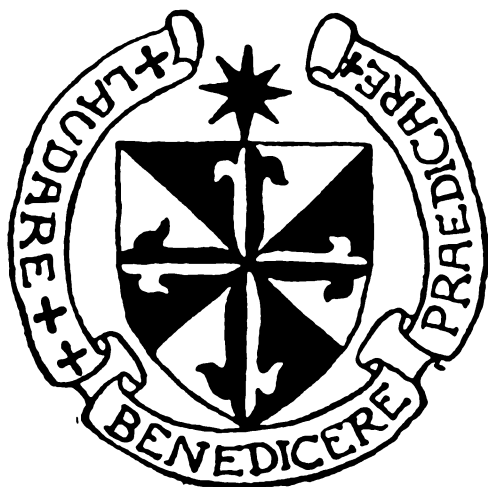

IC FERRERSKÝ

DUCHOVNÍ ŽIVOT

MARIE ROSA JUNOVÁ

TASOV 1946

Svatý Vincenc Ferrerský

Duchovní život

Z latinského originálu přeložili
Karel Trnka a Zdeněk Kašička

Vydala Marie Rosa Junová v Tasově
léta Páně 1946

Kapitulní konsistoř v Brně.

C. 5492.

29. dubna 1946.

NIHIL OBSTAT.

IMPRIMATUR.

**Alois Kopal,
censor.**

**Dr. Jos. Kratochvíl,
vicarius capitul.**

PŘEDMLUVA

V tomto pojednání беру za základ zdravé zásady z řečí církevních Učenců.

Neuvádím svědectví Písma nebo učenců, abych tak dokazoval svá slova, jednak proto, že chci být stručný, jednak také proto, že mluvím k těm, kdo s velkou dychtivostí touží vyplnit vše, o čem vědí, že podle vůle Boží jest třeba vykonati. Také proto nedokazuji, co říkám, protože chci poučovat pokorného, a ne se hádat s pyšnými.

Kdo tedy chce být užitečný duším bližních a vychovávat je slovem, sám napřed musí mít v sobě, čemu chce druhé učit. Jinak by byly výsledky nepatrné, neboť slova by neměla v sobě účinnost, kdyby lidé ne-nalezli nejprve v něm samém to, čemu chce učit, nebo ještě více.

ČÁST PRVNÍ

ZÁSADY DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

Chudoba

1. Postoj k věcem země. 2. Snadná illuse ; odsouzení slovy a příklady svatých. 3. Pokyny pro praksi v řeholi.

Především je nutné pohrdnout všemi věcmi pozemskými a pokládat je za zbytečnosti: používat jich jen v nejnútnejší potřebě.

Ta nutnost ať přichází zřídka, neboť z lásky k chudobě je nutné snést nějaké nepohodlí, jak kdosi řekl: Vím že není chvalitebné být chudým, nýbrž v chudobě chudobu milovati a nedostatky chudoby nésti pro Krista radostně a s úsměvem.

2. Avšak hle, mnozí se už pouhým jménem chudoby honosí. A jak to? Tak, že jim nic nechybí. Říkají si přátelé chudoby, ale jak mohou, vyhýbají se nerozlučným druhům chudoby: žízni, přezírání, pohrdání a hladu.

Tak nejednal nejblaženější Dominik, Otec náš, tak nejednal ten, který *ačkoliv bohat, stal se pro nás chudým*, a stejně i všichni apoštolové, jak víš, nás tak poučovali slovem i příkladem.

3. Nic od nikoho nežádej, není-li to nutné. Neváhej dáti každému, kdo něco chce, vyhov každé prosbě, i pod záminkou, že ulevuješ svou štěrností cizí nouzi, neboť věř, že nakonec i ti, kterým pomáháš, i ti, kteří se o tom doslechnou, velmi se tím poučí, a ty je tak snadno můžeš přivést k pohrdání světem a naklonit je také k pomáhání dalším potřebným.

Nutností rozumím v tvém případě málo potrawy, všední šat a obuv, kterou právě potřebuješ. Knihy ne, neboť pod touhou po nich se často skrý-

vá touha po vlastnictví. Dosti je knih společných nebo všem přístupných v řádě.

Kdo chce zakusiti účinky toho, co jsem doposud řekl, ať se napřed pokusí v pokoře srdce všechno plnit. Jinak, chce-li srdce nezkušené stále klást námitky, navždy zůstane venku. Kristus, Učitel pokory, pokorným ukáže pravdu, kterou skrývá před nadutci.

Hlava II.

Kázně jazyka a mlčenlivost

1. Je nutné jazyk káznit. 2. Mlčení musí být přísně dodržováno. 3. Varovati se přílišného mluvení. 4. Důvod zachování mlčení a jeho užitečnost.

Je-li základ chudoby položen Kristem stavitelem, který na vrcholu hory mluvil: „*Blahoslavení chudí duchem*“ atd., nutno se mužně odhodlati k omezení hovorů. Jazyk, který má mluvit jen užitečné věci, se musí zdržovat všech lenošných a zbytečných řečí.

2. Aby ses lépe ukáznil, prostě nemluv, nejsi-li tázán. Tázán ovšem na věc nutnou a prospěšnou. Na zbytečnou otázku odpověz mlčením.

Vede-li se však někde hovor pro útěchu a lidé mezi sebou mluví pro osvěžení, ukazuj úsměvem v tváři laskavost a plné porozumění, abys nebyl na obtíž, ale nemluv, at třeba druzí proto bručí nebo je to mrzí nebo tě častují urážlivými názvy samotáře, pověřčivce, či se smějí, že jsi vážný. Pozorněji se za ně modli, aby Bůh z jejich srdce odstranil všecken neklid.

3. Přece však můžeš někdy hovořit, když toho

vyžaduje nutnost nebo láska k bližnímu, nebo když jsi vyzván poslušností. Dobře pak napřed uvaž a odpovídej málo slovy, prostým a klidným hlasem. Tento postup zachovej, kdykoliv odpovídáš na otázku.

4. Odmlčuj se časem, abys bližního vzdělal, a mlčením se uč, jak v daném případě odpovídati. Pros však Boha, aby sám doplnil svým vnuknutím v srdcích bližního to, v čem ty se odmlčuješ, když kázníš jazyk mlčením.

Hlava III.

Čistota srdce

1. Následky čistoty srdce. 2. Na co se vztahuje čistota.

1. Jakmile tedy dobrovolnou chudobou a mlčením byly vykořeněny mnohé starosti, které brání vzrůstu ctností, bdi nad tím, aby již nikdy nevypučely na záhonu srdce, kam nyní Bůh bude stále častěji sázeti svá božská vnuknutí: Zbývá ti stále více pečovati o tyto ctnosti, které tě zavedou k té čistotě srdce, o které praví Spasitel, že vnitřní oči otvírá k vidění věcí božských, která ti dá uklidnění a mír, aby ten, jehož přebývání jest v míru, v tobě našel svůj stánek.

2. Nemysli, že mluvím o čistotě, která očišťuje toliko od smilných a nečistých myšlenek. Mluvím spíše o té čistotě a ryzosti srdce, která člověka vzdaluje, pokud je to možné v životě zdejším, od každého myšlení neužitečného, takže člověk nemyslí už jinak než na Boha nebo pro Boha.

Abys dosáhl této nebeské, ba abych tak řekl

božské čistoty, jsou tyto věci nezbytné, neboť „kdo se Pána přidržuje, je s ním jeden duch“. (1. Kor. 6. 17).

Hlava IV.

Umrtnování vlastní vůle

1. Vlastní vůli nutno umrtvovat ve všem. 2. Ve věcech časných. 3. Ve věcech duchovních. 4. Ve věcech svatých, je-li jim bráněno od tvorů. 5. Nebo od jiných náhod. 6. Klid a mír v srdci nutno zachovat za všech podmínek.

1. Především se snaž zapírat sama sebe, jak jen můžeš, podle vybídnutí Spasitelova: „*Chce-li kdo za mnou přijíti zapři sám sebe a vezmi kříž můj a následuj mě!*“ (Mat. 16. 24.).

Tomu se rozumí tak, že máš svou vůli umrtvovat ve všem, ji šlapati, ve všem se jí stavěti na odpor a laskavě vyhovovati vůli cizí, žádá-li se ovšem věc dovolená a čestná.

2. Jako pravidlo si pamatuj: Nikdy nevyhovuj své vlastní vůli, jde-li o věc časnou, uspokojující okamžitou tělesnou potřebnost, v tom případě, že bys musel někomu odporovat, at se to zdá sebe-pošetilejší tvému úsudku, snášej každé nepohodlí, jen abys sobě udržel vnitřní klid, který ruší také odporování druhým a lpění na vlastním úsudku, každá rozepře, vedená v myšlenkách nebo slovy.

3. A nejen ve věcech časných, ale i v duchovních a v těch, jež jsou spřízněny se záležitostmi duchovními, raději plň vůli cizí než svoji, je-li dobrá, třebaš se ti tvé mínění a tvá vůle zdají lepší, neboť spíše si uškodíš ve cvičení některé ctnosti

ochromením pokory a vnitřního klidu, přeš-li se s někým, než prospěješ, jdeš-li proti cizí vůli.

Rozuměj tomu vzhledem k těm, kdo s tebou jdou stejnou cestou duchovního snažení a dychtí po dokonalé ctnosti. Ne vzhledem k těm, kteří zlo nazývají dobrem a naopak a hledají jen záminky, aby mohli slova a činy jiných lidí posuzovati a kárati, místo aby napravovali a řídili své vlastní jednání. Neřid' se tedy jejich úsudkem ve věcech duchovních. V časných záležitostech však dbej spíše každé jiné vůle než své vlastní.

4. Překáží-li ti někdo ve vykonání věcí, které toužíš vykonati pro Boha a které znamenají buď tvůj vlastní prospěch duchovní nebo jsou užitečné ke cti Boží a bližního, chce-li ti už v tom někdo překážet nebo úplně zabránit, nepropůjčuj se nikdy k rozporům a hádkám, ať jsou to představení, tobě rovní, nebo podřízení. Sám se do sebe uzavři a v Bohu usebrán si řekni: Pane, násilí se mi činí, sám za mne odpověz.

A nermuť se proto. Nemohli by tak jednat, kdyby výsledkem toho nemělo být dobro tvoje nebo jiných lidí. Řeknu ještě více: Třebas v přítomném okamžiku nepoznáváš, co je ti ku prospěchu, nakonec nahlédneš, že věci, které jsi chápal jako překážky od lidí, byly v podstatě pomocí k dosažení tvých předsevzetí. Mohl bych ti podat výmluvné příklady ze zahrady Písma, na př. o svatém Josefovi a mnohých jiných, ale není to mým úmyslem. Prostě věř zkušenému.

5. Jestliže se strany Boží se ti kladou překážky ve věcech, které bys chtěl pro Boha vykonati, nebo něco jiného překáží, nermuť se pro to, nýbrž snášej vše vyrovnaně a cele se svěř tomu, který ví líp než ty, co je ti k prospěchu, a který tě k so-

bě ustavičně pozdvihuje, třebaš to sám vůbec nepozoruješ.

6. Všechna tvá snaha tedy ať se soustřeďuje na udržování pokoje a míru v srdci, pro nic se nezarmucuj, jen nad hříchem svým truchli a nad hříchem druhých a nad tím, co tě k hříchu svádí.

Žádná věc, která se stane náhodou, tě nemusí trápit. Osten nevlídnosti k chybám druhého ať tě nepopichuje, nýbrž ke každému měj poměr shovívavý a milosrdný, neboť musíš uvážit, že ty bys hůře jednal, kdyby tě neudržovala milost Kristova.

Hlava V.

Mrtvení sebelásky

1. Vnitřní cvičení v pokoře. 2. Pohlížet na sebe a shlížet na sebe. 3. Jiná dvě cvičení k témuž cíli.

1. Sebe připrav na všechny potupy, na všechny tvrdosti a na všechen odpor, který musíš překonati a snést pro Kristovo jméno.

Každou touhu po vyšším postavení, ať vznikne z jakékoliv záminky lásky, přetni hned v samém počátku jako hlavu pekelného hada, usmrť rame-
menem kříže a vzpomeň na Kristovo ponížení a nejkrutější utrpení, když prchl před nabízenou vládou a objal dobrovolně kříž, pohrdnuv každým ponížením a pohanou.

S hrůzou prchej před každou lidskou chválou jako před smrtonosným jedem a raduj se ze svého ponížení, pokládaje se upřímně za hodného ponižování a přezírání.

2. Stále měj před očima své nedostatky a své

hříchy, a jak můžeš, zveličuj je před sebou. Chyby jiných pušť z hlavy a zapomeň na ně, a musíš-li na ně hledět, zmenšuj je a omlouvej, měj s nimi soucit a pomáhej jim, jak můžeš.

Odvracej pohled těla i ducha od druhých lidí, abys mohl ve světle tváře Boží hledět na sebe sama. Sebe pozoruj bez přestání a posuzuj bez přetvářky. V každém svém úkonu, v každém slově a každé myšlence sebe sama kárej a hled' vždycky najít v sobě důvod k zkroušenosti. Uvaž, že hodnoty, které tvoříš, nejsou úplně vyzrálé, ani s takovou vroucností vytvořené, jak by měly být, je na nich mnoho poskvrněného nedbalostí, takže všechna tvá spravedlnost se dá přirovnat k rouchu hodně poskvrněnému.

Ustavičně se tedy přemáhej a nenech bez výtky ani nepatrnou nedbalost ve slovech nebo činech. Tak se chovej i k myšlenkám, a to nejen špatným nýbrž i neužitečným. V každou chvíli se před tváří Boží hluboko pokořuj a měj se pro své nedokonalosti za ubožejšího a všednějšího před Bohem než jakéhokoliv hříšníka pro jeho nejrůznější viny. Neboť kdyby chtěl jednati Bůh podle své spravedlnosti a ne podle svého milosrdenství, musel by mnohdy trestat vyloučením z věčné radosti.

3. Uvažuj také často s velikou bází, že vlastně všechny vlohy pro dobro, pro jakoukoliv milost a každou touhu po získání ctností, nemáš sám ze sebe, nýbrž že ti to dal z pouhého milosrdenství Kristus. Kdyby chtěl, mohl by to dát kterémukoliv lotru, tebe pak opuštěného zanechat v blátě a kalužích bídy.

A také uvaž a své přemýšlení podporuj vírou a stále se k tomu vracej, že není lotra nebo hříšníka, který by nesloužil Bohu a neuznával dobro-

diní Boží s vděčností větší než ty, kdyby přijal ty milosti, které byly tobě dány z pouhé štědrosti a dobroty Boží. Proto se můžeš vždycky pokládat za horšího a podřadnějšího z lidí a právem se trásti strachem, aby tě Kristus nezavrhl od své Tváře.

To neříkám, aby sis snad myslel, že jsi mimo Kristovu milost, nebo že jsi ve smrtelném hříchu, třebaš jiní hříšníci mají nesčíslné smrtelné viny. To je nám skryto, protože snadno falešně soudíme o druhých, mýlíce se, neboť zapomínáme, že existuje náhlá lítost a předcházející vlévání milosti Boží.

Když se pak v ponižování sebe sama srovnáváš s jinými hříšníky, nemusíš přihlížet na každý jejich hřích zvláště. Stačí, když si jich všimneš jen všeobecně, srovnáváje cizí hříchy s vlastním svým nevděkem. Kdyby sis někdy chtěl všimati cizích hříchů jednotlivě, můžeš to učinit tak, že ta provinení přejmeš v sebe jaksi ve srovnání.

Poznáš-li, že ďábel tě chce takovými úvahami přivést k zoufalství, ihned zanech toho srovnání a znovu se napřim v naději, opřen o dobrotivost a vlídnost svého Boha, jenž tě tolikrát předešel svou štědrostí, a ani na okamžik nepochybuj, že by nechtěl dokončit v tobě dílo, které započal. Obyčejně ale není třeba, aby se duchovní člověk obával, že upadne do takového zoufalství, jestliže má alespoň nějakou znalost Boha a snaží se, seč je, aby se káznil a bděl nad sebou. Může se to státi, a také se to děje, hlavně u začátečníků, hlavně pak u těch, které Bůh osvobodil od mnohých nebezpečí a zlých činů, v nichž vězeli.

Spojení s Bohem neboli spočinutí v Bohu

1. Z pokory se rodí čistota srdce, z čistoty srdce láska a spojení s Bohem.
2. Jistota apoštolského muže v takovém stavu.
3. Všechny základy duchovní nauky jsou obsaženy v předchozích slovech.

1. Z toho, co jsem doposud uvedl, zrodí se v tobě ona ctnost, která je matkou, pramenem a strážcem všech ctností ostatních, totiž pokora, která otvírá vnitřní zrak, aby patřil na Boha, maje srdce očištěné ode všech zbytečných myšlenek.

Jestliže se člověk skryje do své nepatrnosti, ponižováním sebe, kázněním, odpíráním sobě, uvažováním o své nicotnosti, znevažováním sebe ve vlastních očích, tak se zaměstná těmito a podobnými záležitostmi, že v něm všechno neužitečné uvažování vyschne; tím, že od sebe oddaluje a zapomíná na vše, co viděl, co slyšel a dělal časného, začíná se vraceti sám k sobě, podivuhodně se v sobě rozvíjí a blíží se k pravé spravedlnosti a nebeské čistotě.

Sám na sebe upřený rozšiřuje si obzor rozjímavého zraku. Staví si schodiště, po němž stoupá k nazírání andělskému i božskému. Z takového rozjímání se rozněcuje duch touhou po hodnotách nebeských a na všechno časné hledí s odstupem jako na nicotnost. Tím začíná vřít v myslí ta láska, která jako plamen sežehne všechnen rez nepravosti. Celou duši tak zachvátí láska, že žádná marnost ji nevzruší. Každá myšlenka a každé slovo i čin, vše je diktováno láskou.

2. Člověk takto vypravený může spolehlivě ká-

zati bez nebezpečí, že by hledal svou slávu. Nemůže už vniknout žádná marnost tam, kde se usídlila láska.

Což snad může mít někdo ohledy na nějaké časné pohodlí, když vše pokládá za bezcenné? Ani touha po chvále se nemůže vlouditi do jeho duše, která vidí sebe samu jako odpadek před tváří Boží, před níž je nejbídnějším, největším opovržením hodným, všeho hříchu schopným, kdyby jej dobrotivá ruka Stvořitele neustále nedržela.

Jak by se mohl vynášet nějakým dobrým dílem, když vidí nad slunce jasněji, že se nehodí naprosto k ničemu, neovládá-li jej a neponouká od okamžiku k okamžiku stále Boží síla? Jak by si mohl připisovat něco jako výsledek svých vlastních sil, když už ne stokrát, ale tisíckrát měl příležitost poznati, že chtítí neznamená vždycky moci. Kolikrát ani nechtěl, ani se nestaral, ani neuvažoval o takových věcech, a tu náhle pocítil, jak je božskou mocí podněcován s podivuhodnou ohnivostí ke konání věcí, které se mu nepodařilo vykonat ani s vypětím všech sil. Bůh nechává totiž člověka tak dlouho v takové bezmocnosti, aby se naučil pokoře a nehonosil se nikdy sám sebou, nýbrž přičítal všechno dobré Bohu, nejen ze zvyku a slovy, nýbrž z nejhlubšího přesvědčení srdce. Jako vlastní zkušeností poučen vidí, že nejen udělat něco, nýbrž ani jméno Ježíš vysloviti nemůže, leč jen v Duchu svatém, dá-li mu to ten, jenž řekl: »Beze mne nic nemůžete učiniti« (Jan 15, 5), takže pak z celé duše vyznává se Bohu slovy: „*Cokoliv mám, ty působíš v nás*“. (Is. 26, 12), a s žalmistou zvolá: „*Ne nám, Pane, ne nám, nýbrž tvému jménu budiž vzdána sláva*“. (Ž. 113.)

Není třeba se bát, že podlehne sebechvále ten,

jehož srdce již cele zaujala pravá sláva Boží a touha po duších.

3. Zde jsem tedy jaksi shrnul věci důležité pro dokonalost, chceme-li s užitkem a bez nebezpečí přinášeti spásu duším.

Vzdělanému člověku to stačí, je-li znalý duchovních věcí a v nich alespoň poněkud zkušený. V několika zásadách duchovního života je zde obsažen návod k dalšímu pěstování všech možných ctností. Zachovejme dokonale ty tři první věci, totiž dokonalou chudobu, mlčenlivost a vnitřní sebekázeň a snadno pak nahlédneme, jak je třeba vykonávat každou nahodilou vnější činnost. Všichni však nemohou úplně proniknout to, co je řečeno málo slovy, a proto se poněkud déle budeme věnovat jednotlivým úkonům ctností.

ČÁST DRUHÁ

PRAXE DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

Dobré duchovní vedení

1. Užitečnost dobrého duchovního vedení. 2. Těžko je nalézt.
Co dělat, když není.

1. Člověk může snáze a v kratší době dospět k dokonalosti, má-li vedení, kterého poslouchá ve věcech malých a velkých, než ten, kdo chce postupovat sám, ať je jakkoliv a třeba i vrcholně vzdělaný a má knihy, v nichž jasně vidí stavbu všech ctností.

K tomu ještě řeknu, že sám Kristus, bez něhož nic nemůžeme, nikdy nedá svou milost, jestliže člověk může mít vedení, které by jej poučovalo, a nedbá toho, nebo nestojí o to, aby jej druhý vedl, domnívaje se, že sám sobě stačí a sám že může hledat a nalézat prostředky užitečné ke spáse. Cesta poslušnosti je totiž cestou královskou a ta vede člověka bez úhony až k nejvyšším stupňům dokonalosti, opřených o samého Boha.

Touto cestou šli všichni Otcové na poušti, a zkrátka všichni, kdo k dokonalosti dospěli. Jen někdy Bůh zvláštní svou milostí sám někoho vedl a poučoval, když nebylo těch, kdo by mohli poučit a vést dotyčného člověka. V takovém případě dobrota Boží doplní to, co vnější shodou okolností chybí, blížíme-li se ovšem k Bohu se srdcem horoucím a zkroušeným.

2. V současné době*) – je to smutné pro nás – téměř nelze nalézt člověka, který by druhé o dokonalosti poučoval. Chce-li někdo jít k Bohu, spí-

*) Míněna doba sv. Vincence Ferrerského 1357–1419.

še najde mnoho takových, kteří jej strhují zpět, než aby mu pomohli.

Proto je nutné, aby se člověk utekl k Bohu celým srdcem a prosil jej celou naléhavostí svých modliteb a pokory srdce, aby jej poučil. Je třeba se vrhnout k Bohu a světit se Mu, aby přijal sirotka bez otce, On, jenž nikomu nepřeje zavržení, nýbrž všem chce usnadnit, aby mohli dojít poznání pravdy.

K tobě tedy mluvím, který s velkou vášnivostí srdce chceš Boha nalézt, toužíš po dokonalosti, abys mohl být prospěšný jiným duším. K tobě tedy mluvím, jenž se srdcem prostým bez přetvářky se přibližuješ k Bohu, jenž toužíš proniknouti do hlubin ctnosti, jenž cestou skromnosti chceš dojít k slávě vznešenosti.

Hlava II.

Poslušnost

1. Poslušnost pravidel. 2. Poslušnost nařízení představených.

1. Kristův bojovník se tedy musí opásat dvěma věcmi již uvedenými, totiž chudobou a mlčelivostí jako prvními základy. Předně: Dá se na cestu poslušnosti pravidel, a tu cestu ať sleduje ve všem, vždycky a za každých podmínek a bez vyjimky. Poslušnost pravidel, konstitucí, rubrik a ostatních knih, na všech místech, v každé době, v klášteře i mimo klášter, v jídelně, v dormitáři, v choru, při úklonách i prostracích, vstáváje nebo stojí.

2. Všechna nařízení představených ať zachovává přesně, jak je schopen, vždy jako by slyšel slovo Kristovo: „*Kdo vás slyší, mne slyší.*” (Luk. 10, 16)

Hlava III.

Vnější chování neboli o skromnosti

1. O vnějším chování. 2. O jeho užitečnosti.

1. Za druhé: Vojín Kristův ať ukázněuje svoje tělo, ať je přivádí k naprosté poslušnosti Krista Ježíše, aby všechny projevy těla odpovídaly důstojnosti mravů podle řeholních předpisů.

2. Není možné odvrátit duši od nezřízenosti, není-li napřed snaha o ukáznění těla tím, že je zdržujeme nejen od každého úkonu, ale od každého hnutí nevhodného či nepatřičného.

Hlava IV.

Jak ovládat tělo při jídle a nápojích

1. Pozor na mlsnost. 2. Jak jednati, abychom nepřekročili míru v jídle a pití.

1. Chceš-li ovládati tělo, zakroč nejprve proti mlsnosti. Nezvítězíš-li nad tímto zlem, marně pracuješ na získání jiných ctností. Zachovej tento způsob.

Za prvé nic zvláštního si neobstarávej, nýbrž buď spokojen s pokrmy, které se společně předkládají bratřím. Jestliže lidé světští ti chtějí poslat něco k snědku, nepřijímej to pro svou osobu. Chtějí-li, ať pošlou konventu.

Nepřijímej pozvání bratří mimo refektář (jídelnu), nýbrž jidej jen v jídelně, zachovávaje všechny řádové posty. Ovšem pokud tě Kristus ve zdra-

ví udrží. Onemocníš-li, dovol, aby ti bylo poslouženo, jak se to dělá nemocným, nic si však neobstarávej a s díkyčiněním přijímej vše, co se ti podává.

2. Abys pak nepřekročil míru v jídle či pití, pečlivě zkoumej svou přirozenost, kolik ji stačí jídla a pití, abys dovedl rozlišiti mezi nadbytečným a potřebným. Jako všeobecné pravidlo ti poslouží: alespoň chleba pojísti dostatek k nasycení, pokud přirozenost potřebuje, zvláště v době postu. A nevěř ďáblu, který ti namlouvá, že se máš odříci i chleba.

O tom, kolik přirozenost potřebuje, aniž se jí dostane přebytečné stravy, můžeš se přesvědčit tím, když po nóně jsi přesycen tehdy, když se lze dvakrát denně nasytit, a cítíš nějaký žár v žaludku, takže se nemůžeš ani modliti, ani psát nebo číst, obyčejně se tak děje pro přesycení. Jestliže však po této hodině jsi jen poněkud méně naladěn než v jinou hodinu denní, necítíš však ony potíže, neprovinils se přesycením.

Snaž se tedy o dostatečnou potravu pro svou přirozenost předepsaným způsobem, nebo jinak, jak tě Nejvyšší poučí; o to pokorně pros. Snaž se neustále zachovávat tu míru a při každém jídle u stolu rozjímej. Jestliže se přesytíš z nedbalosti, nenech to přejíti bez příslušného pokání.

O pití ti nedám žádné pokyny, leda ten, aby ses stále omezoval v pití, den ode dne. Nesmíš však dojíti tak daleko, abys ve dne v noci měl žízeň. Piješ-li těžký nápoj, raději jej rozřeď, ale tak, aby to nevadilo strávení potravy. Nikdy však nepij mimo hodiny jídla, leda až k večeru, když se potíš, a to ještě velmi mírně, nebo po namáhavé cestě či při jiné únavě. Víno však pij zředěné, aby

ztratilo svou sílu. Možno-li, dolejš je z poloviny nebo i více vodou. A podobně jedneš ve větší nebo menší míře vždycky, jak ti Pán vnukne.

Hlava V.

Jak obědvat a jíst

1. Když zazní zvon, připraven, s umytýma rukama sejš k jídelně. Po novém zazvonění vejdi do refektáře. Celou silou, ve vši střízlivosti hlasu i těla dobrořeč Pánu. Podle pořadí zasedni ke stolu a začni s bázní v srdci uvažovat, že vlastně máš pojídat hříchy lidu. Připrav srdce, aby vnímalo čtené myšlenky, nebo nečte-li se u stolu, aby přemítalo o věcech duchovních, aby ses nikdy nezúčastnil jídla celý, aby snad zatím co se sytí tělo, nebyla ochuzena tvoje duše.

U stolu si uprav oděv, aby na něm nebylo něco nevkusného, cípy pláště si přelož přes kolena. Učiň si pravidlem, že se nikdy nebudeš ohlížet po soustolovnících, nýbrž vždy jen před sebe.

Když zasedneš, nevztahuj příliš chvatně ruce po ukrojení chleba, nýbrž poněkud se nad sebou pozastav, co by ses tak pomodlil Otčenáš a Zdrávas za duše zemřelých, které toho v očištcí snad nejvíce potřebují.

2. Všeobecně si polož jako pravidlo, že všechny pohyby nebo úkony, které vykonáš, budou mít ráz ukázněné skromnosti.

Máš-li před sebou několik druhů pečiva, tvrdé, měkké, bílé a jiné, vezmi to, které je nejbližše, a raději jez to, které má pro tebe menší přitažlivost. Nikdy nic u stolu nežádej, ale dovol, ať jiní, všim-

nou-li si, že něco potřebuješ, sami za tebe požádají. Neudělají-li to, buď trpělivý.

Neopírej se lokty o stůl, nýbrž prostě dlaněmi. Nohy neměj roztažené a nepřekládej jednu přes druhou. Nepřijímej pro sebe dvojí příbory, nýbrž jen tolik, kolik mají druzí. Nejez, co dostaneš na přilepšenou, i kdyby ti to poslal převor, nýbrž odlož to vhodně mezi zbytky nebo na talíř. Je Bohu velmi milým zvykem, odložit pro Krista něco z pokrmů na mísu podávanou chudým, i kousky chleba, ne však jen kurky, právě ty musíš jíst. Nestarej se o to, že snad je někdo proti tomu, jen když představený ti to nezakáže. Pravidelně ze všeho, co jíš, nech nějakou částku Kristovu chudému, a dávej spíše lepší pokrm než horší. Někteří obyčejně dávají chudým jen odpadky jako dobytku. Stačí-li ti chléb od jednoho jídla k nasycení, od druhého nech vždycky chléb pro Kristova chudého.

Dá-li ti Bůh tu milost, můžeš konat zvláštní újmy Bohu milé, lidmi neviděné. Máš-li jídlo bez chuti, protože je málo slané, nepřisoluj je ani neokořeňuj, k vůli Kristu, kterého sytili žlučí a octem. Opři se smyslovosti. Podobně všechny pamlsky, které slouží mlsnosti, můžeš opominout tajně a nejísti je. Předkládá-li se na konci jídla nějaký pamlssek a máš-li na něj velkou chuť, neber si jej kvůli Bohu. Podobně čiň se sýrem, ovocem a podobnými věcmi, jako je likér, lepší druh vína a jiné, což není celkem nezbytné ke zdraví, ba někdy škodí, protože ne všechno, co chutná, prospívá. Jestliže takové věci opomineš jísti, nepochybují ani trochu, že Kristus Pán ti připraví sladký pokrm duchovní útěchy i při jiném jídle, s kterým se spokojíš pro Krista.

Aby ses pak mohl snáze a lépe zdržeti pokrmů, vštěp si do srdce, když jdeš ke stolu, že by ses měl za své hřichy postit o vodě a chlebě, takže bys měl za hlavní jídlo chléb. Tuk nejez pro pochoutku, nýbrž jako prostředek k snadnému snědení chleba. Jestliže budeš dodržovat tuto zásadu, bude pro tebe velkou hostinou už to, že budeš jíst něco z tučných jídel.

O mnohých takových úkonech, o kterých nemohu ani hovořit, poučí tě sám Kristus, jestliže se k němu v srdci svém upřímně budeš utíkat, a skládat v něho všechnu svou naději. Kdo by mohl vyjádřit ty nespočetné možnosti, které ti ukáže Bůh? Dej pozor, abys nebyl mezi těmi, kteří nevědí, kdy skončit s jídlem. Nejez zdlouhavě, aby ses mohl dobře soustředit na čtené.

3. Vstaneš-li od stolu, čiň z nejhlubšího srdce díky Nejvyššímu, který ti dopřál tato dobra a který ti poskytl novou sílu, aby tě neopanovala zcela smyslnost. Nešetři hlasem, nýbrž podle své možnosti čiň díky štědrému dárci věcí.

Nejdražší, uvaž jak nesmírný je počet chudých, kteří by pokládali za největší rozkoš, kdyby měli dosti aspoň toho chleba, který ty požíváš jen jako doplněk k ostatním pokrmům. Tím opravdověji musíš uvažovat, že Kristus ti to všechno poskytl, ba více, on sám u stolu ti sloužil. Viz tedy, s jakou ukázněností, s jakou úctou, vážností a bázni se musíš u stolu chovati, když tu vidíš svého Boha, jak osobně je přítomen, aby ti sloužil. Jak blažený bys byl, kdybys to dovedl vnitřním zrakem skutečně nahlédnouti! Viděl bys zástupy svatých, jak se s Kristem v jídelně seskupují.

Jak vytrvati ve střídmosti

1. Nic nepřičítati sobě, nýbrž všechno Bohu; nikoho neposuzovati. Proč mnozí nevytrvávají.

1. Abys tedy trvale zůstával takto střídmy a odříkavý, žij stále v bázni a stále uznávej, že to všechno máš od Boha. Od něho si vyprošuj vytrvalost. Nechceš-li sám na to doplatit, neposuzuj druhé a nepohoršuj se nad nimi, vidíš-li, že nezachovávají pravou kázeň v jídle. Měj s nimi soucit ve svém srdci, pokorně se za ně modli, a jak můžeš, sám před sebou je úplně omlouvej, uvažuje, že sám nemůžeš jednat, ani oni nemohou jednat jinak, než jen když Kristova milost podá ruku, neboť on nedává podle zásluh, nýbrž podle svého vlastního uznání.

2. Jestliže takto budeš uvažovat, zůstaneš pevný. Co působí, že mnozí často začnou dělat divy v odříkání a přece nevytrvají, když naléhá tělo, nebo duch ochladne? Jistě to není ničím jiným než tím, že se vynášejí a příliš si o sobě myslí a pak se nad jinými pohoršují a sami před sebou je soudí. Proto jim odeberě své dary, a pak buď duchem zvlažní, anebo neznajíce umírněnosti v ničem, upadnou do slabostí. A pak dojdou tam, že chtějíce dosáhnout obnovení sil tělesných, překročí míru a stanou se požívačnější, než jsou ti, které původně tak posuzovali, jak sám vím o mnoha takových případech. Stává se totiž často, kdo někoho z něčeho podezřívá a odsuzuje, sám upadne do téže nebo z dopuštění Božího i větší chyby.

Služ tedy Bohu v bázni a cítíš-li někdy, že upa-

dneš do jakési pýchy nad dary, kterých se ti od Boha dostalo, chop se *sebekázně*, sám sebe ze zla usvědčuj, *aby se nerozhněval Hospodin a ty pak nešel s cesty spravedlnosti.* (Ž. 2, 12). Jednáš-li takto, vydržíš.

Hle, ukázal jsem ti způsob proti panství požívačnosti, jak je to milé Bohu. Málokdo však dojde až tam, většinou jedí více nebo méně, než se má, nebo se nedodržíjí nutné okolnosti.

Hlava VII.

Ovládání těla ve spánku a bdění

1. Nutnost toho ovládání. 2. Pravidla použití.

1. Dále musíš zachovávat nutnou míru ve spánku a bdění. Je velmi nesnadné udržovat v tom správný poměr.

Zde zejména dvě věci ohrožují tělo, a tím i duši, překročíš-li dělicí hranice, totiž přílišnou zdrženlivost a nezřízené bdění. V jiných cvičeních není nebezpečí přehnutí.

Proto ďábel používá té zchytralosti, vidí-li člověka ducha planoucího, že ho ponouká k veliké zdrženlivosti a dlouhému bdění, až tělo zeslábne a zchoulostiví, že již pak dál ani nemůže; to ovšem proto, jak jsem řekl, aby potom jedl a spal více než jiní. Takový člověk se už pak nikdy neodváží vrátit se ke cvičení v bdění a zdrženlivosti, dobře věda, do jaké slabosti ho takové věci přivedly. A ďábel mu namlouvá: Nesmíš to dělat, nevíš, jak jsi kvůli tomu zeslábl? On ovšem nezeslábl pro to, že se postil a bděl, nýbrž že v těchto

věcech nešel cestou opatrnosti. A protože tyto věci mají zdání dobra, domnívá se prostý člověk, že nemohou být odjinud než od Boha. Z dopuštění Božího se to stává nejvíce, když takový člověk se neuchýlí hned s velkou pokorou, bázní a naléhavou prosbou k Bohu, aby ho osvítil a ukázal mu cestu, když nenalézá vůdce mezi lidmi. Člověk, který vytrvává ve svaté poslušnosti a řídí se a jedná stále podle pokynů pravidel, je bez nebezpečí takových klamů, i kdyby snad někdy se duchovní otec mylil. Neboť Bůh si jej celého uschopňuje k dobrému pro pokoru poslušnosti, jak by se dalo doložit z mnoha opravdových příkladů.

2. A tak by měla být dodržována ve spánku a bdění tato míra: Aby ses totiž v létě po obědě uložil k spánku, když se zvoní k silentiu, protože tento čas je pro duchovní cvičení málo vhodný a a budeš proto moci být víc vzhůru v noci.

Musíš však všeobecně dodržovat, když chceš jít spát, že budeš vždycky rozjímat žalmy nebo něco jiného duchovního, i když to bude třeba spánek přerušovat.

To měj společné, abys večer nemnoho bděl, neboť takové pozdní bdění překáží pozornosti a zbožnosti při ranní modlitbě. Takový člověk totiž, když je dlouho v noci vzhůru, bývá ráno obyčejně ospalý, líný a málo zbožný. A někdy dokonce musí zanechat matutina.

Vyber si tedy nějaké kratší modlitby, četbu nebo rozjímání, kterými by ses krátce obíral před spaním. V těchto rozjímáních, je-li v tom tvá zbožnost, může se tvá mysl obracet k těm věcem, které se udály v tom čase při umučení Páně. Podobně můžeš činit i v jiných hodinách, podle způsobu svatého Bernarda nebo jak ti Pán vnukne. Zbož-

nost všech totiž není stejná. Každý se vzněcuje něčím jiným. Někomu stačí, když ve své prostotě »bydlí ve skalní jeskyni«.

Hlava VIII.

Studium a modlitba

1. S četbou a studiem musí být vždy spojena zbožná modlitba; to se dělá několika způsoby. 2. Tomuto cvičení je nejpříznivější doba ranní. 3. Tvrdé lůžko hodně přispívá k časnému vstávání.

1. Nikdo, ať je nevím jak nadaný, nesmí opomíjet to, co jej může povzbudit k zbožnosti; ba co čte nebo studuje, má jej obracet ke Kristu, k rozmlouvání s ním a k tomu, aby od něho žádal moudrost.

Při studiu má často na chvíli odvrátit zrak, zavřít oči a skrýt se v ranách Kristových a pak se znovu obrátit ke knize.

Někdy také musí vstát od studia a v kleče vyliť v krátkosti k Bohu nějakou vroucí modlitbu, nebo i vyjít z cely a projít kolem kostela, klauzury nebo kapitula, podle toho, jak se to hodí pro duševní rozpoložení. A někdy krásnou nebo prostou modlitbou, lítostným vzdechem otevřeného srdce vyprosit si božskou pomoc, předložit Nejvyššímu svá přání a touhy a vzývat k tomu svatému o pomoc. To se ovšem koná leckdy bez žalmů a bez modliteb pronášených navenek slovy, ačkoliv to někdy má vznik v některém verši žalmu nebo jiného místa z Písma, nebo některého svatého, nebo někdy i z nás samých, z vnuknutí Božího, z vlastní naší touhy nebo myšlení.

Když pak ten zápal duše, který obvykle netrvá dlouho, přejde, můžeš se vrátit v myšlenkách k tomu, cos předtím studoval, a tehdy ti bude dáno jasnější chápání; na to se opět obrátíš ke studiu nebo četbě, a zase k modlitbě, a tak to budeš střídát a takovýmto střídáním získáš v modlitbě větší zbožnost a ve studiu větší chápavost.

2. Tento zápal zbožnosti po studiu lekce, ať přijde v kterékoliv době, podle toho, jak jej dopustí ten, jenž dobrotivě vše řídí podle své vůle, přece se nejčastěji vyskytá po matutinu. A proto tedy nesmíš dlouho bdít večer, abys mohl celou duší se zabývat studiem a modlitbou po matutinu.

Proto když v noci uslyšíš hodiny nebo jakékoliv jiné znamení, ihned hbitě vstaň s lůžka, i kdyby se tam v tobě roznítil oheň, a pokleknuv proneš se zápallem nějakou modlitbu, aspoň Zdrávas Maria, nebo jinou, která tvou duší více rozohňuje.

3. Zde uvaž, že velmi prospívá k tomu, abys vstával snadno a bez obtíží, ba s jakousi rychlostí, když budeš spát na tvrdém lůžku a oblečen.

To tedy musí mít všeobecně služebník Boží, aby zahnal všechnu lenost a poddajnost, ale zase tak, aby nešel mimo cestu opatrnosti. V lůžku tedy měj slánu, čím víc bude vycpané a tvrdé, tím ti to musí být milejší, a na to ti postačí prostěradlo nebo přikrývka. Na přikrytí proti mrazu jedna nebo dvě přikrývky, podle roční doby a podle toho, jak bude pro tebe nutné. Pod hlavou pak měj zhlavec naplněný slamou, nikoli měkký polštář a všelijaké jiné změkčilosti, jako šátek na tvář, na krk nebo kolem pasu, leda snad na noc v letním parnu proti potu. Takových věcí příroda nepotřebuje. Jsou to zavedené špatné zvyky. Také spi oblečen jako ve dne, leda že si sundáš střevíce

a uvolníš řemen. V letní době při velkém vedru můžeš svléci kapu a odpočívat jen ve škapulíři. Budeš-li takto spát, nebude ti zatěžko vstávat, ba vstaneš hned a rychle.

Hlava IX.

Matutinum a hory

1. Recitování mariánského officia. 2. Příprava božského officia. 3. Recitace po vnitřní stránce. 4. Po vnější stránce. 5. Poznámky.

1. Officium mariánské odříkáváme ve dveřích cely stojíce v úplné pozornosti, ne nějak pohodlně, náležitým hlasem, zřetelně a rychle. Musíš se tak chovat, jako bys Ji viděl před sebou tělesným zrakem.

2. Skončiv officium mariánské a vykonav tělesnou potřebu, jdeš do kostela nebo do klauzury, abys dosáhl větší zbožnosti. Při tom pamatuj, že služebník Boží cestou z cely a zpět nebo i na jiná místa nesmí v srdci svém zahálet, nýbrž rozjímat žalmy nebo něco jiného duchovního. Můžeš také před začátkem officia jíti do choru a trochu rozjímati, abys mohl s ostatními zpívat žalmy zbožněji a pozorněji.

Když tedy bylo odzvoněno na matutinum a vykonány venie a klanění, stůj pozorně při žalmech, ne nějak nedbale, srdcem i tělem mužně stůj před Bohem. Pilně pěj chvály, uvažuje, že nepochybně jsou přítomni všichni andělé, v jejichž dohledu pěje chvály Bohu musíš se jim neustále s úctou klaněti, neboť oni vidí v nebi tvář Boha všemohoucího, stvořitele všech věcí stvo-

řených, kterou ty můžeš poznati v rozjímání jen jako v zrcadle.

Hlasu nešetř podle možnosti, ovšem musíš při tom zachovat rozumnou míru. Nesmíš vynechat jediného písmenka v žalmech, verších, rčenicích, slabikách a hlase. Nemůžeš-li zpívat stejným hlasem s ostatními, tedy nižším. A můžeš-li, zpívej tedy nižším. A můžeš-li, zpívej žalmy a hymny z knihy.

Zatím co máš mysl upjatou k žalmům a ostatním modlitbám, abys měl z toho duševní útěchu, musíš se také starat, abys snad svým vnějším chováním, totiž pohybem tělesným a hlasem, neprojevoval nedbalost. Tu je zvlášť třeba, abys měl mysl soustředěnou a náležitou vážnost. Neboť duchovní veselost se obrací v jakousi lehkovážnost a nedbalost, není-li zevně potlačována uzdou umírněnosti pohybů.

Hleď, abys celým svým jednáním »pěl duchem i myslí«. Dá totiž mnoho práce při žalmech, zejména začátečníku, který ještě není v Bohu utvrzen, chrániti mysl před roztržitostí.

4. V choru si vždycky podrž své místo a pravidelně na něm zůstávej, leda že by přišel někdo jiný, před nímž je spravedlivé ustoupit. Zjistíš-li, že někdo v choru chybí, hleď aby byl zastoupen, buď tebou nebo někým jiným. Proto pamatuj, že Bůh by měl rád, aby ses vždy den předem podíval do rubriky a co se má zpívat v choru, abys byl připraven odstraniti chyby nebo nepřítomnost druhých. Je-li v choru nějaká pře o to, co se má říkat nebo zpívat, neříkej do toho ani slovo, i kdyby sis byl naprosto jist, co se má říkat. Mnozí se rádi často hádají pro pouhou maličkost. Je menší chybou mýliti se než hádati se. Kdybys však mohl

chybu v choru napravití jedním slovem, pak jsi povinen to učinit, obzvláště jsi-li přelíním z choru. Vidíš-li však, že tě pokouší duch netrpělivosti, lépe uděláš, budeš-li se snažit zkrotit toto hnutí.

Zpívá-li nebo čte-li někdo špatně nebo se chová jinak nevhodně, nesmíš reptat nebo ho opravovat, neboť takové opravování je jistým druhem vychloubačnosti. Zrovna tak při četbě, čte-li někdo špatně, nebo nevhodně, nesmíš dát nic najevo, neboť to je znamení pobouření mysli.

Jestliže někdo pospíchá nahradit něčí nepřítomnost, nepředbíhej jej. Není-li však nikdo, tedy hled ve vši skromnosti zaskočít ty. Můžeš-li, učiň to tak, aby to nebylo pozorovat. Přece však hled, abys nečetl dvě lekce bezprostředně za sebou, leda že by byl tak malý počet bratří, že by to jinak nešlo, a to tím spíše, kde je hodně bratří. Rovněž nespíchej hned říkat něco, co se týká starých, jsi-li mladý.

Neobracej oči sem a tam a nedívej se, co kdo dělá a jak se chová, ale stůj s očima sklopenýma k zemi nebo obrácenýma vzhůru, do knihy, nebo zavřenýma. Při hodinkách vždycky, ať stojíš nebo sedíš, měj ruce ne pod bradou, nýbrž pod kapou nebo pod škapulířem; proto máš mít vždy kapu. Nedávej nohy přes sebe nebo proti sobě, nýbrž ve vši skromnosti buď jako v přítomnosti Boha svého. Hled, abys nedával prsty do nosu. Jsou takoví lidé, kteří ne bez přičinění ďáblova dělají takové věci, odvracejíce pozornost od hodinek a ukazujíce tak svou malou zbožnost. Hodně se vyskytuje takových věcí, o nichž se nelze šířit. Avšak budeš-li mít pokoru a čistou lásku, vždy se ti o všem dostane osvícení a poučení.

5. Čtenáři, dej pozor, neboť zde jsou mnohé

věci, které se mění podle okolností; nezlob se proto, kdyby bylo někdy třeba učinit jinak. Staršímu se spíš hodí opravovat. Všeobecně je pravda, že se nesluší, aby se služebník Boží hádal. Je menší zlo snést chybu, než vyvolávat hádky, zvláště v choru, kde takové zneklidňující hádky ruší pozornost a klid mysli.

Podobně, když říkám, že se má vždycky číst a zpívat v choru. Občas by mohla totiž vzniknout v mysli taková zbožnost, které by zpěv překážel; pak by bylo lepší říkat si hodinky sám, zvláště kde je dost jiných, kteří postačí na zpěv. A tak i v mnoha jiných okolnostech, o čem tě nejlépe poučí Nejvyšší, chceš-li vše odhoditi a přivinouti se k němu se srdcem prostým. Nemusí si totiž každý tak snadno věřit, aby se stavěl proti, leda že by dlouhým cvičením dosáhl ducha moudrosti a opatrnosti.

Hlava X.

Kázání

1. Jak kázat. 2. Jak slyšet zpovědi. 3. Často žádat od Boha lásku.

1. Při kázání a exhortách užívej prosté výmluvnosti a domácí řeči při výkladu jednotlivosti. Používej příkladů, jak to jde, aby se každý hříšník cítil zasažen, jako bys kázal jen pro něj, ale zase tak, aby se zdálo, že slova ta jsou výrazem ne pýchy a hněvu, nýbrž dobroty a lásky otcovské, jak otec cítí s hříšnými syny, kteří jsou obětí slabosti nebo hříchu těžkého, který se snaží je pozvednouti, osvoboditi a zahřáti jako matka a jako ten, kdo má radost z jejich prospěchu a naděje na slá-

vu v ráji. Takový způsob se hodí nejvíce, neboť všeobecné mluvení o ctnostech a chybách málo povzbudí posluchače.

2. Podobně ve zpovědi abys ukazoval vždy srdce laskavé, ať budeš mírně mluvit k nesmělým, nebo odstrašovat zatvrzelé, aby hříšník vždycky cítil, že tvá slova vycházejí z čisté lásky. Proto slova laskavá a mírná ať mají přednost před káravými.

3. Chceš-li být užitečný duším bližních, obrať se nejprve celým srdcem k Bohu, a přednes mu prostě prosbu, aby ti milostivě udělil lásku, v níž je vrchol ctností, jejíž pomocí dokážeš, i co chceš.

Hlava XI.

Prostředky proti některým duchovním pokušením

Následuje po sobě jedenáct prostředků.

Ke cti Pána našeho Ježíše Krista řeknu ti o několika prostředcích proti některým pokušením duchovním, kterých je v tomto čase na zemi hojnost, k očištění a vyzkoušení vyvolených.

I když nejsou výslovně a zřejmě proti nějakému základnímu článku víry, přece kdo má dobrý zrak, pozná, že jde o nebezpečí podrytí základní články víry a že připravují stůl a jídlo Antikristovi.

O těch pokušeních nechci mluvit, neboť nechci dát látku a příležitost k pohoršení prostých a nedokonalých. Ukážu ti však, jakou duchovní moudrostí a opatrností se musíš řídit, nechceš-li se stát obětí zmíněných pokušení. Tato pokušení přicházejí dvojím způsobem: ponoukáním a našeptává-

ním ďáblovým, který klame člověka ve způsobu, jakým se chová vůči Bohu, a v tom, co jest Božího; a skrze falešné učení a způsob života některých lidí, kteří se již dříve octli v zmíněných pokušeních. Proto ti chci říci, jak se máš chovat vůči Bohu a co jest Božího, chceš-li zůstat prost zmíněných pokušení. A dále jak se máš chovat k bližním, co do jejich učení a způsobu života.

I. Jak se chovat vůči Bohu.

1. První prostředek proti pokušením tohoto věku, které provozuje ďábel v srdcích některých lidí, jest, že ti, kteří se chtějí odevzdati Bohu, nebudou usilovat ani modlitbou, ani v rozjímání, ani žádným jiným způsobem dokonalosti po viděních, zjeveních a citech, které jsou nad přirozenost a společnou cestu těch, kteří Boha milují a ctí láskou nejoprávdovější. Tato touha totiž má vždycky kořen a základ v pýše, v očekávání nebo snaze po nějaké prázdné mimořádnosti vůči Bohu nebo v nestálosti víry. A pro tento nedostatek opouští Boží spravedlnost duši, která má takovou touhu a dopouští na ni taková pokušení a klamání ďáblova falešnými viděními zjeveními a svody. Takovým způsobem zasívá většinu pokušení duchovních tohoto věku a zakořeňuje je v srdcích těch, kteří jsou posly Antikristovými, jak uvidíš dále.

Musíš si uvědomit, že opravdová duchovní zjevení nebo procítění tajemství Božích se nedějí pro touhu předem vyslovenou ani kvůli nějakému pokusu nebo snaze, kterou má v sobě duše, nýbrž dává je jen čistá dobrotivost duším, které mají velkou pokoru, velkou touhu a úctu k Bohu. Rovněž tak se nesmí člověk cvičit ve velké pokoře a báz-

ni Boží za tím účelem, aby se mu dostalo takových vidění a zjevení a citů, o nichž jsme mluvili, protože by upadl do stejného provinění jako při touze, o níž jsme se zmínili.

2. Druhý prostředek spočívá v tom, aby ve své duši, modlitbě, nebo rozjímání nežil nějaké potěšení, ať velké nebo malé, z čehož by se ti zdálo něco, co by se zakládalo na vynášení sebe samého a později by to vedlo k zneužití vlastní cti a hodnosti, a vzniká v tobě přesvědčení, že jsi hoděn buď slávy a chvály tohoto života nebo ráje. Věz, že duše, která přitaká takovému potěšení, naráží na své cestě na mnohé zlé omyly, protože Pán ve svém spravedlivém soudu propůjčuje ďáblovi moc zvětšovat zmíněné potěšení, uspíšit a vtisknout té duši falešné a velmi nebezpečné city a jiné představy, které pokládá za pravou útěchu. Běda, běda. Bože můj, kolik lidí bylo již takto oklamáno! A bezpečně můžeš věřit tomu, že k většině lupů a kořistí Antikristových došlo tímto způsobem.

Hleď proto, abys neměl ve své modlitbě nebo rozjímání jinou útěchu než tu, která přijde skrze dokonalé poznání a naplněný cit tvé pokory a nedokonalosti a která způsobuje, že zmíněné poznání a cit v tobě vytrvává a vede do vysokosti i hlubokosti Boží s velkou úctou, s velkou touhou po cti a slávě Boží. A tento cit má základ v tom, co bylo řečeno předtím.

3. Třetí prostředek je, že se musíš mít na pozoru před každým citem, třeba sebehlubším, a před každým zjevením, ať je ti ukázáno a udržováno v tajnosti, i když je nevím jaké, které by zavádělo mysl k názorům proti některým článkům víry, zejména proti pokoře a počestnosti, neboť to je určitě od ďábla.

Máš-li vidění bez takovéhoho citu, o kterém si jsi jist, že přichází se strany Boží a pro které máš jistotu v srdci, že to, k čemu navádí, je Bohu milé, nechtěj se utvrzovat v takovém vidění.

4. Je-li tvé srdce nutkáno zrakem, citem nebo nějak jinak k vykonání nějakého skutku, především skutku závažného, zjevného a pro tebe nezvyklého, o kterém bys neměl jistoty, zda se Bohu líbí, ba dokonce bys o něm rozumově pochyboval, dej si nějaký odklad k vykonání takového skutku, až bys přihlédl ke všem okolnostem, zvláště co se výsledku týče, a poznal, co se líbí Bohu. Ne však tak, že ty sám posoudíš svou myšlenku, nýbrž můžeš-li podle svědectví Písma svatého nebo nějakým vzorným příkladem svatých Otců. Říkám vzorným příkladem, protože podle svatého Řehoře někteří svatí Otcové konali některé skutky, které nesmíme napodobovat, i když u nich byly dobré, nýbrž musíme mít pro ně obdiv a úctu. Když nemůžeš sám dojít poznání, zda se to líbí Bohu, vyžádej si radu, a to radu celé pravdy od lidí zkušených životem i učením.

5. Pátý prostředek je, abys – jsi-li v duchovním pokušení, o němž jsi v pochybnostech – nezačínal z vlastní vůle něco mimořádného, co u tebe bylo dříve nezvyklé, nýbrž abys ovládl srdce své a vůli a vyčkal v pokoře a s bázní a úctou před Bohem, až by ti Bůh osvítil srdce.

Je jisté, že kdybys podnikl něco mimořádného, pro tebe nezvyklého, nedošel bys k dobrému výsledku. Chci říci: u skutků zřejmě nezvyklých, u nichž byla zmíněná nejistota.

6. Šestý prostředek je ten, abys nezanechával nějakého dobra, které jsi začal, pro zmíněná pokušení, která bys právě měl, až bys vyšel z těchto

pokoušení. Zejména se nesmíš přestat modlit, zpovídat se, přijímat, postit se, konat skutky pokory a lásky, třeba bys v těchto skutcích nenacházel útěchu.

7. Sedmý prostředek je, jsi-li před zmíněným v bezpečí, buď žes to nikdy neměl, nebo když jsi to měl, žes toho byl vždycky zbaven, abys srdce své a mysl svou obracel k Bohu, rozjímaje pokorně o milosti Boží, které se ti dostalo, a aby ses za to ustavičně a z celého srdce mnohonásobně odvděčoval. A střež se přičítati to, co máš z čisté milosti a dobroty Boží, své ctnosti nebo moudrosti, zásluze nebo mravům, nebo že se to stalo šťastnou náhodou, protože, jak říkají svatí, je přednější to, skrze co Bůh odnímá dobrodiní své milosti člověku a dopouští naň pokoušení a ponoukání ďáblova.

8. Osmý prostředek je, máš-li zmíněná pokoušení, že musíš povznést srdce a mysl k Bohu s pokornou prosbou o to, co bude pro něj mít více cti a pro tvou duši více prospěchu nad tvým pokoušením, s pokorným poddáním se vůle své vůli Boží, proto jestliže jemu se líbí, abys byl v pokoušení, aby se také tobě líbilo, abys Boha neurážel.

II. Jak se chovat vůči lidem.

Nyní ti řeknu o některých prostředcích, kterých musíš použít u některých osob, které rozsívají zmíněná pokoušení svým životem a učením.

1. První, čeho musíš u takových osob dbáti, je, že nesmíš brát na velkou váhu jejich vidění, city a vytržení, ba kdyby ti něco říkali, co by bylo proti víře a proti Písmu svatému nebo dobrým mravům, odkloň se od jejich vidění a citů jako od smyšlených hloupostí a od jejich vytržení jako přenáhlenosti.

Kdyby však při tom říkali nebo usuzovali, co jest podle víry a Písma svatého a podle svatých a dobrých mravů, nedávej najevo pohrdání, protože bys pohrdal tím, co jest Božího; přece však nesmíš důvěřovat úplně, protože často – a nejvíce v duchovních pokušeních – bývá skryt pod rouškou pravdy klam a pod rouškou dobra zloba, aby ďábel mohl často a lépe rozšířit smrtelný jed bez podezření.

Proto myslím, že je Bohu milejší, když vidění, city a uchvácení, které podle toho, co bylo řečeno, mají zdání pravdy a poctivosti, necháš volně jíti, až pokud mohou, leda že by se přihodily osobám velké svatosti, duchovní obezřetnosti a pokorné poctivosti, které zajišťují, že tyto osoby nemohou být oklamány falešnými viděními a důmyslem ďáblovým. A tu, i když by to svědčilo o zbožnosti souhlasit s viděními a city takových osob, přece je jistější, nevěřiti úplně jejich způsobu, z uvedeného důvodu, nýbrž jen pokud souhlasí s katolickou vírou, Písmem svatým, dobrými mravy, svatými slovy a učením svatých.

2. Druhý prostředek je, že nesmíš k vůli velké zbožnosti ani k vůli dobrému životu, bystrému rozumu nebo nějaké jiné vlastnosti, kterou bys našel u nějaké osoby, poslouchat jejich rad a způsobů. Z toho poznáš velmi jasně, že jejich rady nejsou podle Boha a pravá duchovní dokonalost že je ukázána životem Ježíše Krista a svatých a prohlášena Písmem svatým. Proto se nemusíš bát, že odmítnutím jejich rad by ses prohřešil pýchou a úmyslným proviněním, když to činíš z nadšení a lásky k pravdě.

3. Třetí prostředek je, že se budeš mít na pozor před družností a pozornostmi těch mužů a

těch žen, kteří snad zmíněná pokušení zasévají a a rozšiřují. Střez se také těch osob, které je chválí a podporují. Neboť to tak nastraží zlý duch a ukáže se ve většině jejich slov a chování velké znamenání dokonalosti. A tak kdybys chtěl přijmout a uvěřit tomu, upadl bys do nebezpečí a propasti těchto bludů.

Hlava XII.

Způsoby, které mohou povzbudit k dokonalému životu

Jednotlivé způsoby jsou vykládány tak, jak jdou za sebou.

Věc, kterou jsi začal, je veliký dar k poctě Boží a chtěl bych, nejen abys v něm vytrval, nýbrž abys postoupil k vyšším vrcholům ctností, nebo aspoň abys po tom toužil. Zmíním se ti tedy o několika způsobech, jimiž bys povzbudil své srdce a pohnul je k vyšší dokonalosti všemožné ctnosti, kterou jsi ani nemohl začít z vlastní ctnosti ani si ji nebudeš moci zachovat z vlastní ctnosti.

První způsob jest, že nahlížíš-li, jak je Bůh hodný lásky a úcty pro svou dobrotu, moudrost a jiné dokonalosti, kterých je v něm bez počtu a bez omezení, že budeš pohlížeti na tento dar, v jehož velikost a nesmírnost podle pocty Boží jsi uvěřil, podle jeho dobroty jako na maličkost, že je to takřka nic proti tomu, čeho je Bůh skutečně hoden. Tento způsob kladu na první místo, poněvadž musíme ve všech svých skutcích zásadně dbáti cti, vznešenosti a lásky Boží, neboť on je sám ze sebe hoden, aby byl milován nade všechno stvoření.

Druhý způsob je, že při pohledu na pohrdání, pohanění, bědy a bolesti, a hořké umučení, které

vytrpěl z lásky k tobě Syn Boží, poznáš, jak málo jest, co jsi učinil pro čest a lásku Boží proti tomu, co bys měl učinit. Tento způsob je hlubší a dokonalejší, než ty, které následují, a proto jej kladu na druhé místo.

Třetí způsob jest, že pohlížíš-li na nevinnost a dokonalost, kterou musíš míti podle přikázání Božího, jež tě chrání ode všeho zlého, ode vší viny a v plnosti dokonalé ctnosti, jako že musíš milovat Boha z celého srdce svého a ze vší mysli své a ze vší síly své, že se otevřeně přiznáš ke své slabosti a k tomu, jak jsi daleko od zmíněné nevinnosti a dokonalosti.

Čtvrtý způsob: Uvážíš-li štědrost a hojnost Božích dobrodiní, milostí tělesných a duševních, kterých se dostává tobě i ostatním, nebo zvláště tobě, musíš uznat, že to, co konáš nebo můžeš konati pro Boha, ani zdaleka nevyváží zmíněná dobrodiní a milosti Boží, zvláště pak když uvážíš jeho štědrost a dobrotu.

Pátý způsob: Uvážíš-li, jak vysoká a vznešená je odměna a sláva slíbená těm, kteří konají ctnostné skutky ke cti Boží, protože sláva bude tím větší, čím větší a ctnostnější budou tvé skutky, jistě poznáš, že tvá zásluha není ničím ve srovnání s takovou slávou, a budeš toužit konat skutky více ctnostné, než jsi konal předtím.

Šestý způsob: Pomyslíš-li na krásu a ušlechtilost ctností a jak tyto ctnosti duši šlechtí, a pomyslíš-li na ničemnost a nízkost neřestí a hříchů, budeš se pokoušet o hojnější získání ctností, budeš-li ovšem moudrý, a o jistější únik před neřestmi a hřichy.

Sedmý způsob: Pomyslíš-li na hloubku a dokonalost života svatých Otců a na hojnost jejich do-

konalých ctností, poznáš nedokonalost a ubohost vlastního života a skutků.

Osmý způsob: Poznáš-li hříchy a urážky, kterých ses dopustil vůči Bohu, a jejich velikost a množství, musíš uznat, že tvé skutky, které konáš, i když jsou nevím jak dobré, nejsou nic na zadostiučinění za urážky Boha podle spravedlnosti.

Devátý způsob: Prohlédneš-li všeobecnost a nebezpečí pokušení těla, světa a ďábla, budeš se snažit získat větší sílu a větší hloubku ve vší ctnosti, než jsi kdy vůbec činil, abys měl větší jistotu proti těmto pokušením.

Desátý způsob: pomyslíš-li na přísný poslední soud Boží a že musíš na tento soud přijít se zásobou dobrých skutků a se zadostiučiněním za urážky Boha, uvidíš, jak jsi málo učinil v dobrých skutcích a pokání proti tomu, cos byl povinen učinit.

Jedenáctý způsob: Kdybys věděl, jak krátký je tvůj život a smrt blízká, po níž už nebudeš mít možnost konat záslužné skutky nebo pokání, poznal bys, že musíš konat dobré skutky a pokání s větší láskou a nadšením, než je konáš.

Dvanáctý způsob: Uvážíš-li, že kdykoliv začneš býti dobrý v jakémkoliv stupni, bez pokusu a touhy vystoupit k větší dokonalosti a hlubšímu životu, že v tom je jistě základ vědomé pýchy nad tím, že jsi začal, a také zakončení ve velké vlažnosti a lhostejnosti a – z toho tato dvě zla vznikají – jistě je v tom také velké nebezpečí žít v mnohých duchovních omylech, jak bych ti mohl dokázat. Ale bylo by to příliš dlouhé na napsání. Nepochybuji, že budeš-li chtít zůstat svobodný a bezpečný před zmíněnými zly, jakkoli hluboký život začneš, že se nad to budeš pokoušet o život ještě hlubší a dokonalejší. Bernard, mluvě o žalmu

Kdo přebývá v pomoci Nejvyššího, praví o těch, kteří jsou na počátku horliví a potom vlažnější, když si myslí, že již něco jsou: »Ó kdybys věděl, jak malinko je to, co máš, a jak rychle to můžeš ztratit, kdyby to nezachovával ten, který to dal!«

Třináctý způsob: Uvažuješ-li o nevyzpytatelných soudech Božích nad některými lidmi, kteří dlouho vytrvali ve veliké svatosti a ve veliké dokonalosti, že Bůh je opustil pro nějaké skryté chyby, o kterých se domnívali, že je nemají, nepochybuj, že každý den budeš povznášeti své city a touhy, že každou chybu budeš stále více překonávat než dosud, že se budeš stále více přibližovat k dokonalé a neporušené svatosti, s bází, aby snad nebyla v tobě nějaká skrytá chyba, pro kterou by tě Bůh opustil.

Čtrnáctý způsob: Uvážíš-li pekelné tresty odsouzených, které jsou připraveny pro všechny hříšníky, myslím, že ti bude lehké každé pokání, chudoba a každá námaha, kterou bys mohl podstoupit v tomto životě pro Boha, abys unikl těmto trestům, až budeš neustále usilovat o hlubší a dokonalejší život se strachem před nebezpečím, že bys neunikl těmto trestům.

Hlava XIII.

Účinnost zmíněných prostředků

Aby zmíněné způsoby byly účinné, musí se pohnout i sama vůle; a to se vykládá jednotlivě zde.

Spíše jsem se dotkl těchto způsobů, než je vložil, aby ses naučil i z mála uvažovati o velkých

věcech, tak aby ti každá látka byla zdrojem hlubokého a dlouhého rozjímání.

Než, přece si musíš uvědomit, že chceš-li s prospěchem užívat těchto způsobů, musíš působit nejen rozumem, nýbrž musíš také jistým citem pohnouti svou vůli k tomu, co říkají zmíněné prostředky. Abys tomu lépe rozuměl, připomenu ti v krátkosti jednotlivé způsoby a ukážu ti, že v duši nikterak nepůsobí, nejsou-li řízeny vlivem a citem duchovním.

První způsob nenajde živnou půdu v jiné duši než takové, která je hluboká a vidí a rozjímá o Boží velebnosti, dokonalosti a vznešenosti a ve všech hledá příležitost k projevům lásky a úcty k Bohu, jak toho jest Bůh hoden.

Druhý způsob je účinný jen v takové duši, která cítí v duchu opravdovou zbožnost k lásce a dobrotě Syna Božího, kterou nám ukázal ve svém utrpení, jež pro nás podstoupil, takže by duše toužila všemi svými silami podat Bohu zadostučinění za dobrotu a lásku, kterou k nám ukázal ve svém utrpení.

Třetí způsob prospěje jen takové duši, která poznává hloubku dokonalosti, jakou vyžaduje a nařizuje Pán všemu stvoření, která se snaží s opravdovostí vyplniti přikázání Boží a s pevnou vůlí dosáhnouti té dokonalosti.

Čtvrtý způsob je jen pro takovou duši, která rozumem uvažuje o velikosti a vznešenosti Božích dobrodiní a jeho milosti a snaží se odplatiti Bohu za přijatá dobrodiní tím, že mu podle toho slouží.

Pátý způsob je platný jen takové duši, která ve své žhavé lásce vidí hodnotu jen ve slíbené slávě a která pevně věří a doufá, že té slávy dojde pomocí ctnostných skutků, takže bude těmito skutky usilovat, aby přišla do věčné slávy

Šestý způsob působí jen u té duše, která se děsí všech poklesků a hříchů a má zálibu a miluje dokonalost ctností a milosti Boží, a to s velkou vážností a hloubkou.

Sedmý způsob se uchytí jen v duši, která má ve velké vážnosti životy svatých a zároveň touží je napodobiti, a to dokonale a dokonalých, jako je Panna Maria, Jan Křtitel, Jan Evangelista a všichni apoštolé a jiní.

Osmý způsob prospívá jen takovým duším, které proti sobě obracejí urážky, kterých se dopustily vůči Bohu, a které mají pevnou vůli zadostučiniti Boží spravedlnosti za své hříchy dobrými a ctnostnými skutky.

Devátý způsob se hodí jen pro duši, která cítí svou slabost a tíhu a nebezpečí pokušení. A proto touží uniknouti příležitosti k pokušení a dojití bezpečnosti milosti Boží.

Desátý způsob je jen pro takovou duši, která poznává své hříchy a má opravdovou hrůzu v svém srdci z rozsudku posledního soudu, který bude vynešen nad hříšníky, kteří nepotřebovali pokání za své hříchy.

Jedenáctý způsob se nehodí pro jinou duši než pro takovou, která má předsevzetí konat dobré záslužné skutky.

Dvanáctý způsob prospěje jen takové duši, která cítí nebo chápe, že začít dobrý život bez snahy a touhy po hlubším životě nelze zároveň bez vpádu zmíněných poklesků a bez nebezpečí zcela většího u toho, kdo se nechce vyhnouti zmíněným pokleskům a nebezpečím.

Třináctý způsob prospěje jen takové duši, která se stará nade vše o svou spásu a bojí se ztráty milosti.

Čtrnáctý způsob bude účinný jen u duše, která má strach před tresty zavržených, bojíc se, že je hodna těchto trestů pro urážky, kterých se dopustila proti Bohu, a která opravdu touží uniknouti jim zadostčinícím pokáním.

Musíš uvážit, že závěr a konec každého způsobu musí spočívat ve dvou věcech: předně v pocitu vlastní nedokonalosti a nicotnosti; dále v touze a snaze po hlubším životě, takže není pocitu vlastní nedokonalosti a nicotnosti bez touhy a snahy po větší dokonalosti a hlubším životě. A ne naopak.

ČÁST TŘETÍ

SOUHRN DUCHOVNÍ NAUKY

Dva základy duchovního života

1. První odvrácení se od sebe. 2. Druhý naprosté přiklonění se ke Kristu.

1. Kdo se chce vyhnouti a uniknouti záměrným osidlům a pokušením ďáblovým či Antikristovým, musí mít ve vlastním vědomí dvě věci:

Předně, že o sobě smýšlí jako o těle smrtelném, plném červů a zle páchnoucím, a jako o mrtvole, kterou se lidé štítí uvidět, ba zacpávají si nos pro její strašný zápach, a odvracejí tváře, aby neviděli takovou ošklivost.

Tak se sluší, přáteli, abychom tak činili ty i já; ale více já, protože celý můj život je odporný, já jsem celý odporný, a tělo mé a život můj a všechno, co je ve mně, je hnusné a odporné pro zápach a hnilobu hříchů a nepravostí. A co hroznějšího, cítím, jak ve mně denně tento hnus znovu a hojněji se vzmáhá.

Takovýto zápach musí v sobě věrná duše cítit, jsouc ve velké bázni před Bohem jako před Tím, který vše vidí, a jako by byla před přísným soudcem, a s velkou bolestí nad urážkou Boha a ztrátou milosti jeho, ve které dříve byla, kdy byla vykoupena předrahou krví Kristovou a omyta ve křtu.

Jako ví a cítí, že je Bohu i sobě odporná, tak ať také ví a cítí, že je odporná a hnusná nejen andělům a svatým duším, nýbrž také všem lidem žijícím. A že viděti a slyšeti její slova a skutky se lidé nejen štítí, nýbrž že si mají zacpávat nosy, odvracet tváře, aby ji neviděli, jako hnusnou

mrtvolu, aby ji vyhnali ze svého středu, aby byla od nich odstrčena a opuštěna víc než malomocný, až by přišel a navrátil se k sobě samému. Kdyby někdo chtěl spravedlivě jednat ze svého srdce, ať si uvědomí, že by se měl zbavit všech údů těla, kterými uráží Boha a Stvořitele.

2. Za druhé je třeba, abys neměl prazádnou důvěru v sebe, ve svůj majetek a celý svůj život a obrátil se a spočinul celý v náruči Ježíše Krista nejchudšího, nejpokornějšího, který pro tebe trpěl pohanění, pohrdání a smrt, kde až tys měl zemřít ve všech svých lidských citech, a že Ježíš Kristus ukřižovaný žije v tvém srdci a tvé duši, celý přetvořený a proměněný, živý, a to abys cítil v sobě a ve svém srdci tak silně, že bys nikdy neviděl a neslyšel před sebou jiného než jenom Ježíše na kříži visícího, pro tebe umírajícího, podle vzoru blažené Panny odumřelý pro svět a žijící ve víře. A je třeba, abys v té víře žil celým svým životem až do smrti, kdy Bůh posílá duchovní radost a dar Ducha svatého do tvé duše a těm osobám, ve kterých musí být obnovován stav apoštolů a svaté Církve Boží. Přitom se musíš cvičit ve svatých modlitbách nebo svatých rozjímáních a citech, aby se ti dostalo darů ctnosti a milosti Boží.

Náklonnosti, ve kterých se musíme cvičit

1. K Bohu.
2. K sobě samým.
3. K bližnímu.
4. O věcech časných.

I. Náklonnost k Bohu.

Musíš se cvičit hlavně v sedmeré náklonnosti k Pánu: 1. Láskou nejžhavější; 2. strachem nejvyšším; 3. povinnou úctou; 4. vytrvalou touhou; a k nim se musí připojit: 5. vzdávání díky a hlas chvály; 6. pohotovost k jakékoliv poslušnosti; 7. podle možnosti okoušení božské sladkosti.

Proto musíš Boha neustále o těchto sedm věcí prositi, asi těmito slovy:

Dobrý Ježíši, dej, abych tě celým srdcem a celou myslí miloval, nejvyš tě uctíval, tobě se klaněl, jen o čest tvou abych statečně usiloval, tak abych se děsil každé tvé urážky jako nadšenec tvé slávy a zvláště, byla-li by ti ve mně nebo ode mne či pro mne učiněna urážka. Bože můj, dej abych tě jako Pána, já tvůj tvor, pokorně uctíval a poznával a vždy ti vzdával díky za všechna udělená dobrodiní, a to s největším vděkem srdce. Dej také, abych tě ve všech věcech velebil, chválil, a to s největším plesáním a jáсотem srdce svého, abych tě ve všem na slovo poslouchal, stále abych se občerstvoval tvou nejlahodnější a nevýslovnou sladkostí, se svatými tvými anděly a apoštoly přísluhuje u tvého stolu, třebaže naprosto nehodný a nevděčný. Jenž žiješ s Otcem... atd.

II. Náklonnost k sobě.

Těž se musíš cvičit v sedmeré náklonnosti k sobě.

Předně, aby ses celý zbavil svých chyb a slabostí.

Za druhé, abys všechny své hříchy hořce a opravdu oplakával a odprošoval za ně jako za urážky Boží a poskvrny sebe samého.

Za třetí pokořování a naprosté pohrdání sebou samým, abys totiž na sebe pohlížel jako na věc nejmalichernější a nejhnusnější a toužil, aby tebou bylo pohrdáno, jak bylo řečeno.

Za čtvrté co nejtvrďší přísností, abys totiž udržoval své tělo hubené, a přál si, aby hubenělo, jako nádoba vši nečistoty.

Za páté hněvem nesmiřitelným ke všem svým hříchům, proti jejich kořenům a sklonům.

Za šesté živou čilostí, abys totiž všechny smysly, činy a schopnosti své udržoval stále jaksi s mužnou bystrostí ve všem dobrém s bdělou pozorností.

Za sedmé udržováním dokonalé skromnosti a zdrženlivosti, abys totiž ve všem dodržoval míru skromnosti, totiž hranice mezi příliš a málo, aby u tebe nic nebylo v nadbytku, nic v nedostatku nebo vadné, ani ve větším množství, než je nutné, ani v menším, než se sluší.

III. Poměr k bližnímu.

Je však nutné i k bližnímu cvičit své vztahy sedmerým způsobem.

Předně zbožným soucitem, abys totiž cítil bolest a neštěstí jiných jako vlastní.

Za druhé milou účastí, aby ses totiž radoval z prospěchu druhých jako ze svého.

Za třetí klidnou snášenlivostí a odpouštěním, abys totiž trpělivě snášel od druhých obtíže a příkoří a abys ze srdce rád odpouštěl.

Za čtvrté srdečnou přívětivostí, aby ses totiž choval ke všem přívětivě, všem abys přál a působil dobré, a to vše aby vyjadřovaly tvé pohyby a řeč.

Za páté skromnou uctivostí, abys totiž všem dával přednost a úctu a aby ses všem podřizoval jako svým pánům.

Za šesté přátelskou svorností, abys totiž – seč jsi a co můžeš podle Boha být – se všemi cítil, a to tak, že ty jsou všichni a všichni že jsi ty, a naopak.

Za sedmé obětováním se za všechny podle vzoru Kristova, abys byl totiž odhodlán a připraven dát jako Kristus život svůj za spásu všech a dnem a nocí pracovat a modlit se, aby se všichni vžili do Krista a Kristus v ně.

Abys si ale přece někdo z toho nemyslel, že se tak nelze vyhýbat a bránit chybám lidí, musíme si uvědomit, že kdykoliv by hrozilo ze společnosti zlých nebo nezkušených lidí nebezpečí nebo příležitost, která by bránila nebo překážela dokonalosti nebo růstu ctností, musíš se od takových lidí rychle vzdálit jako od hadů nebo draků, neboť není uhlí tak žhoucího, aby voda nezchladla nebo nezvlažněla; a naopak zase sotva uhlí je tak chladné, aby na hromadě hořícího dřeva nevzplánilo. Jinak kde nehrozí takové nebezpečí, nesmíš se prostě a jednoduše dívat na chyby jiných, nebo vidíš-li je, musíš je nésti spolutrpitelesky jako vlastní.

IV. Postoj k věcem časným.

Abys však měl užitečný postoj k věcem časným a věčným, musíš se dívat na věci časné čtvero pohledy.

Předně, abys všechno považoval za naprosto cizí jako cizinec, a to tak, že tvůj kabát ti musí být tak cizí, jako by byl někde v Hispanii nebo Indii.

Za druhé, aby ses ve svém žití bál nadbytku jako jedu a jako tonoucí moře.

Za třetí, abys ve svém žití pociťoval všechn nedostatek a nouzi, protože ona jest žebříkem, po kterém se stoupá k nebeským věčným pokladům.

Za čtvrté, aby ses vyhýbal společnosti, obcování a přepychu mocných boháčů, přece však jimi nepohrdal, a aby ti způsobovalo velkou radost pohybovati se mezi chudými a pohrdanými jako pravému obrazu Kristovu a aby ses k nim přidružoval rychle, ochotně a s úctou jako ke králům.

Hlava III.

Patnáct dokonalostí se vyžaduje od toho, kdo slouží Bohu v životě duchovním

Je patnáct dokonalostí, které se vyžadují na osobě, která slouží v životě duchovním Bohu.

První je jasná a dokonalá znalost vlastních nedokonalostí a slabostí.

Druhá je silný a prudký boj proti zlým náklonostem a proti choutkám nebo vášním odporujícím rozumu.

Třetí je velký strach, který musí mít pro hříchy,

kterých se vůbec proti Bohu dopustil, protože nemá jistoty, zda podal dobré zadostučinění a zda je s Bohem smířen.

Čtvrtá je bázeň a velký strach, aby ve své nestálosti znovu neupadl do podobných nebo ještě větších hříchů.

Pátá je odhodlaná a přísná kázeň a uzpůsobení k ovládnání tělesných smyslů a podřizování těla poslušnosti Ježíše Krista.

Šestá je statečnost a velká trpělivost v pokušení a protivenstvích.

Sedmá je: S odvahou jako ďáblu pekelnému se vyhýbati každé osobě a vůbec každému tvoru, který by mohl svádět anebo přinést příležitost nejen k hříchu, ale třeba jen k nějaké nedokonalosti duchovního života.

Osmá jest, že sami nesem kříž Kristův, který má čtyři ramena: První přemáhání neřestí, druhé zřeknutí se všech citů pokrevních k rodičům, čtvrté pohrdání sám sebou, zhnusení se a odpor k sobě samému.

Devátá je neustálé a vytrvalé uvědomování si dobrodiní Božích, kterých se nám dosud dostalo od Pána Ježíše Krista.

Desátá jest ve dne v noci setrvávati na modlitbách.

Jedenáctá: neustálé zakoušení a poznávání Božské velebnosti.

Dvanáctá je silná a žhavá touha po vyvýšení naší víry, aby totiž Ježíš Kristus byl ode všech s bázní poznáván, uctíván a milován.

Třináctá, míti k bližnímu v jeho potřebách soucit a lásku, jakou bychom chtěli pro sebe.

Čtrnáctá, celým srdcem býti vděčen Bohu za všechno a velebiti a chváliti ve všem Ježíše Krista.

Patnáctá, když budeme toto všechno činiti, abychom pomyslili a říkali: Pane Bože můj, Ježíši Kriste, nic nejsem, nic nedovedu, nic nemohu a špatně ti sloužím a po každé stránce jsem služebník neužitečný.

Hlava IV.

Pět trojic věcí, ve kterých se musí cvičit člověk duchovní

I. Tři jsou kořeny evangelické a apoštolské chudoby neboli základní části: 1. zřeknutí se všech svých práv a míra ve věcech časných. 2. návyk chudobě. 3. vžitá chuť k obojímu.

II. Tři jsou části zdrženlivosti, totiž udušení tělesné lásky a strachu o zachování života, 2. nestarati se o nadbytek a dostatek živobytí a radosti, 3. skromně užívatí toho, co se naskytne.

III. Třem věcem se musíme zvlášť vyhýbati a obávati se jich, předně vnější roztržitosti při zaměstnání, za druhé vnitřního povyšování a vynášení se, za třetí nemírné a nezřízené lásky k věcem časným a přátelstvím tělesným, ať k sobě, přátelům nebo svému řádu.

IV. Tři věci zvláště musíme v sobě vycvičit a osvojit si je: Předně touhu po pohrdání sebou, odmítání a ponižování, za druhé vnitřní soucit k Ježíši ukřižovanému, za třetí snášení pronásledování a utrpení pro lásku a úctu k jménu Kristovu a evangelickému životu.

O tyto věci se má prosit obsažnými slovy, planoucími vzdechy v době denní.

V. O třech věcech musíme zvlášť a jakoby bez ustání rozjímat: Předně o Ježíši ukřižovaném, jeho

vtělení atd. (čehož se nejlépe dosáhne při svatém růženci), za druhé o apoštolech a bratřích z minulosti našeho řádu, a to s touhou, abychom se stali jim podobnými, za třetí o budoucím životě mužů, žijících podle evangelia.

A o tomto musíš dnem a nocí uvažovati, totiž o stavu nejchudších a nejprostších, utlačovaných, pokorných, pohrdaných, spojených vzájemnou planoucí láskou, kteří o ničem jiném nepřemýšlejí, nemluví a jiného neokoušejí než samého Ježíše Krista a jeho ukřižování, a o těch, kteří se nestarají o tento svět, na sebe zapomínají, rozjímají jen o nesmírné slávě Boží a blažených, po níž celým srdcem prahnou a pro níž neustále doufají ve smrt a říkají s Pavlem: *Toužím být rozsápán a býti s Kristem*, o nevýslovných a přeskvostných pokladech nebeského bohatství, a o medově sladkých potocích, plných sladkostí a rozkoší, které tam všechno všude zaplavují. A musíš si je živě představit, jak zpívají s jásotem cytharistů na cytharách srdce svého zpěvy andělské.

Tato představa tě přivede, víc než bys sis mohl myslet, do jakési netrpělivé touhy po příchodu těch časů. Přivede tě do jakéhosi podivného jasu, kde nebude žádného mraku pochybnosti a nevědomosti. Velmi jasně budeš vidět a zřetelně rozeznáš všechny klamy oněch časů a mystický řád církevních řádů, minulých i budoucích, od počátku Krista až ke konci věku a až k slávě nejvyššího Boha a Ježíše Krista. Ukřižovaného nos vždy v srdci svém, aby tě přivedl do slávy věčné. Amen.

•

SVATÝ VINCENC FERRERSKÝ

DUCHOVNÍ ŽIVOT

Z LATINSKÉHO ORIGINALU PŘELOŽIL KAREL
TRNKA A ZDENĚK KAŠIČKA / PŮVODNÍ DŘE-
VORYT PROTI TITULU OD VOJMÍRA VOKOLKA
VYTISKL JAN MUCHA VE VELKÉM MEZIRÍČÍ
VYDALA MARIE ROSA JUNOVÁ V TASOVÉ

L. P. 1946

•

•

Cena 30 Kč